

4. Компьютерные технологии в высшем образовании / ред. кол.: А. Н.Тихонов, В. А. Садовничий и др. – М.: МГУ, 2004. – 164 с.

5. Тестов В. А. Информационное общество: переход к новой парадигме образования // Педагогика. – 2012. – №4. – С. 21–30.

6. Центральнoукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка [Електронний ресурс] – Кропивницький: ЦДПУ, 2000-2017. – Режим доступу: <http://moodle.kspu.kr.ua>

REFERENCIS

1. Berulava, G. A., Berulava, M. N. (2012). *Novaya metodologiya razvitiya v informatsionnom obrazovatel'nom prostranstve*. [New methodology of development in the information educational space]. Kyiv.

2. Vasileva, E. N. (2007). *Informatsionnaya paradigma rossiyskogo sotsiokulturnogo obrazovaniya*. [The Information Paradigm of Russian Socio-Cultural Education]. Tyumen.

3. Pinskiy, I. M., Gurevich, P. S. (2006). *Ponimanie kak tsel obrazovaniya*. [Understanding the purpose of education]. Moscow.

4. *Kompyuternye tehnologii v vyisshem obrazovanii*. (2004). [red. kol.: A. N. Tihonov, V. A. Sadovnichiy i dr.] [Computer technologies in higher education]. Moscow.

5. Testov, V. A. (2012). *Informatsionnoe obschestvo: perehod k novoy paradigme obrazovaniya*. [Information society: transition to a new education paradigm]. Moscow.

6. *Tsentrāl'noukrayins'kyi derzhavnyy pedahohichnyy universytet imeni Volodymyra Vynnychenka [Elektronnyy resurs]: [Veb-sayt]*. – Elektronni dani. – Kropyvnyts'kyi: TsDPU, 2000-2017. – Rezhym dostupu: <http://moodle.kspu.kr.ua>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ШЕВЧЕНКО Інга Леонідівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вокально-хорових дисциплін та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: особливості професійної підготовки студентів мистецьких факультетів педагогічних вищих навчальних закладів у рамках сучасної гуманітарно-культурологічної парадигми.

БРОДСЬКИЙ Геннадій Леонідович – заслужений працівник культури України, доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: особливості оркестрової роботи як форми організації професійно-педагогічної діяльності студентів мистецького факультету.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

SHEVCHENKO Inha Leonidivna – Ph.D., Associate Professor Department of Vocaly-choral Disciplines and Methodology of Musical Education Centralukrainain Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: features of professional training of students of art faculties of pedagogical universities in the framework of the current humanitarian and cultural paradigm.

BRODSKYI Hennadij Leonidovich – Associate Professor Department of Musical Art and Choreography Centralukrainain Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: features of orchestral works as a form of vocational and educational activity of students the art department.

Дата надходження рукопису 12. 11. 2017 р.

Рецензент – д.п.н. професор В. Ф. Черкасов.

УДК 378.433

ВОРОБІЙОВА Оксана Петрівна – кандидат наук з державного управління провідний науковий співробітник Інститут вищої освіти НАПН України oksana.vorobyova@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАГЛЯДОВОЇ РАДИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Трансформація галузі вищої освіти є пріоритетною у національній стратегії розвитку, бо спрямована на підготовку професіоналів, що здатні працювати на новому шаблі розвитку суспільства – інформаційному. Набуття автономії закладами вищої освіти є початком

таких змін, тому «університетська автономія має сприяти досягненню стратегічної мети підвищення конкурентоспроможності українських фахівців на світових ринках праці, введення країни в єдиний європейський освітньо-науковий простір задля забезпечення сталого розвитку суспільства» [1].

Невід’ємною складовою ефективного

управління закладом вищої освіти відповідно до Закону України «Про вищу освіту» є Наглядова рада. Ефективність її функціонування є одним із ключових критеріїв якісного управління закладом, саме тому питання дослідження особливостей функціонування Наглядової ради є достатньо актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові розробки, що присвячені питанню ефективності функціонування Наглядової ради у економічній сфері представляють Н. Бутенко К. Ковальська, В. Лаптев, Г. Назарова та інші.

У галузі вищої освіти особливості діяльності Наглядової ради розглядали М. Курко В. Співаковський, Б. Скоков. Проте слід зазначити, що ступінь розробки даної проблематики недостатній та потребує додаткових наукових досліджень.

Мета статті – проаналізувати особливості функціонування Наглядової ради закладів вищої освіти та визначити перспективи його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до The European University Association визначено чотири складові автономії вищих навчальних закладів – організаційна, фінансова, кадрова та академічна. Організаційна автономія надає право самостійно приймати рішення щодо внутрішньої організації діяльності закладу, їх академічні та організаційні складові; процедури обрання ректора, до вимоги його професійних якостей та терміну виконання обов'язків. Оцінювання організаційної автономії має здійснюватися за такими індикаторами: визначення процедури обрання ректора; визначення критеріїв до його професійних якостей; термін виконання обов'язків керівника закладу; процедура звільнення керівника закладу; можливість внесення змін до академічної структури; можливість створення юридичної особи. Таким чином розширення організаційної автономії надасть змогу навчальним закладам збільшити відповідальність кінцеві результати діяльності, покращити управлінську ефективність через делегування повноважень, зміну підпорядкування, здійснення процедури контролю та аудиту.

Відповідно до Закону України «автономія закладу вищої освіти – самостійність, незалежність і відповідальність закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів» [2].

Основними завданнями наглядових рад у закладах вищої освіти, згідно Закону України

«Про вищу освіту», є – формувати стратегію розвитку, оцінювати діяльність закладу вищої освіти, оцінювати діяльність закладу вищої освіти та його керівника, контролювати виконання бюджету закладу вищої освіти [2]. Трансформаційні зміни щодо управління закладами вищої освіти мають на меті змінити парадигму управління у галузі. Створення Наглядових рад у закладах вищої освіти – це міжнародна практика управління, яка базується на досвіді функціонування акціонерних товариств, де процесом управління займаються професійних незалежних менеджери. А Міністерство освіти та науки, як орган виконавчої влади, має формувати галузеву освітню політику.

Як зазначає О. Співаковський: «Посилення функцій наглядової ради закладу вищої освіти вважається необхідною умовою для інституційного зміцнення закладу. Хоча наглядова рада є по суті органом засновника, представляє його і уповноважена ним, її слід розглядати як орган, який обмежує автономію закладу вищої освіти». [5, с. 11–21].

Підтримує запровадження наглядових рад і М. Н. Курко, та стверджує, що «створення наглядових рад у державних закладах освіти ... з обов'язковою участю у них представників державної влади, соціальних партнерів та спонсорів (якщо вони є), сприятимуть боротьбі з корупцією та спекуляціями навколо корупції» [3, с. 34].

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» ст. 37, визначено що «Наглядова рада закладу вищої освіти створюється за рішенням засновника (засновників) для здійснення нагляду за управлінням майном закладу вищої освіти, додержанням мети його створення» [2, с. 77]. Також визначено основні завдання – «Наглядова рада закладу вищої освіти сприяє розв'язанню перспективних завдань його розвитку, залученню фінансових ресурсів для забезпечення його діяльності з основних напрямів розвитку і здійснення контролю за їхнім використанням, ефективній взаємодії закладу вищої освіти з державними органами та органами місцевого самоврядування, науковою громадськістю, суспільно-політичними організаціями та суб'єктами господарської діяльності в інтересах розвитку та підвищення якості освітньої діяльності і конкурентоспроможності закладу вищої освіти, здійснює громадський контроль за його діяльністю тощо» [2, с. 67].

Члени наглядової ради мають право: – брати участь у роботі вищого колегіального органу громадського самоврядування закладу вищої освіти з правом дорадчого голосу; – брати участь у визначенні стратегії розвитку закладу вищої освіти та контролювати її виконання; – сприяти залученню додаткових

джерел фінансування; – аналізувати та оцінювати діяльність закладу вищої освіти та його керівника; – контролювати виконання кошторису та/або бюджету закладу вищої освіти і вносити відповідні рекомендації та пропозиції, що є обов'язковими для розгляду керівником закладу вищої освіти; – вносити засновнику закладу вищої освіти подання про заохочення або відкликання керівника закладу вищої освіти з підстав, визначених законом; – здійснювати інші права, визначені установчими документами закладу вищої освіти [1].

Наглядова рада має право вносити вищому колегіальному органу громадського самоврядування та/або засновнику (засновникам) закладу вищої освіти подання про відкликання керівника закладу вищої освіти з підстав, передбачених законодавством, статутом закладу вищої освіти, контрактом [2].

Також законодавчо визначено, що «порядок формування наглядової ради, строк її повноважень, компетенція і порядок діяльності визначаються статутом закладу вищої освіти. До складу наглядової ради не можуть входити здобувачі вищої освіти та працівники закладу вищої освіти» [2, с. 45].

Проте потрібно зазначити, що з метою підвищення ефективності управління є потреба передачі функцій управління закладів вищої освіти від державних органів управління до наглядових рад: призначення та звільнення керівника установи, встановлювати розмір його заробітної плати, формуватимуть підрозділи внутрішнього аудиту, колегіально прийняття рішення про проведення незалежної зовнішньої перевірки. Наглядова рада має змінити свої функції з дорадчо-консультативних на контрольно-наглядові, адже за своєю суттю, наглядові ради мають здійснення контрольні функції у сфері фінансово-господарської діяльності та сприяти ефективності, прозорості діяльності закладу вищої освіти, забезпечуючи стратегічні інтереси.

Потрібно окремо законодавчо, а не лише у статуті закладу вищої освіти, закріпити типовий порядок формування наглядової ради, строк її повноважень, компетенції і порядок діяльності. Незалежність Наглядової ради є одним із найважливіших аспектів ефективності діяльності, тому процес проведення відбору членів Наглядової ради, їхній кількісний та функціональний склад має бути чітко регламентований, адже члени ради мають бути компетентними щодо різних сфер діяльності закладу вищої освіти.

Б. Скоков пропонує оцінювати членів Наглядової ради щодо відповідності посаді за такими критеріями, як професійні якості,

організаторські здібності, компетентність, особисті якості, психологічна сумісність з колективом. Склад Наглядової ради має становити оптимальну кількість осіб ефективної реалізації покладених на них функцій, кількість має бути непарною для дотримання принципу «більшості».

Діяльність Наглядової ради є одним із ключових складових сучасного управління закладом вищої освіти, представники якої приймають ключові рішення, що стосуються ефективного функціонування закладу та сприятиме оптимізації управління та контролю.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. На основі аналізу можна сформулювати наступні рекомендації: розробити нормативно-правові акти, що регулюють порядок формування наглядової ради, строк її повноважень, компетенції і порядок діяльності; включення до складу Наглядової ради незалежних представників відповідної галузі; затвердження вимог до членів Наглядової ради у внутрішніх документах (положення про наглядову раду).

Запропоновані рекомендації сприятимуть чіткій регламентації юридичних норм, що у комплексі з іншими нормативними актами у галузі вищої освіти надають підстави для ефективної діяльності закладів вищої освіти та розвитку її автономії.

Предметом подальших досліджень є питання розмежування повноважень органів управління у закладах вищої освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Автономізація університетів як складова реформи вищої освіти в Україні. Аналітична записка – Національний інститут стратегічних досліджень –[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/895/>
2. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T141556.html
3. Курко М. Н. Окремі організаційно-правові засади становлення і розвитку вищої освіти в Україні / М. Н. Курко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2010. № 1. – С. 536–544.
4. Скоков Б. Г. Розробка моделі ефективного члена наглядової ради акціонерного товариства / Б. Г. Скоков, Г. О. Першина // Бізнес Інформ. – 2011. – No 8. – С. 171–174.
5. Співаковський О. Триває обговорення проектів моделей управління закладами вищої освіти // Вища освіта – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vnz.org.ua/novyny/podiyi/10398prodovzhuetsja-obgovorennja-proektiv-modelej-upravlinnja-zakladamy-vyschoyi-osvity-oleksandr-spivakovskij
6. The European University Association – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eua.be/activities/services/news/newsitem/>

2017/06/01/university-autonomy-in-europe-eua-releases-comparative-analysis)

REFERENCES

1. Avtonomizaciya universy'tetiv yak skladova reformy` vy`shhoyi osvity` v Ukrayini. Analit`chna zapy`ska. [University autonomy as a component of the reform of higher education in Ukraine]. Kyiv.
2. Zakon Ukrayiny` «Pro vy`shhu osvitu». [About Higher Education]. – URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T141556.htm [in Ukrainian]. Kyiv.
3. Kurko, M. N. (2010). Okremi organizacijno-pravovi zasady` stanovlennya i rozvy`tku vy`shhoyi osvity` v Ukrayini. [Separate organizational and legal principles of formation and development of higher education in Ukraine]. Kyiv.
4. Skokov, B. (2011). Rozrobka modeli efekty`vnoho chlena naglyadovoyi rady` akcionernogo tovary`stva. [Separate organizational and legal principles of formation and development of higher education in Ukraine]. Kyiv.
5. Spivakovs`ky`j, O. Try`vaye obgovorennja proektiv modelej upravlinnja zakladamy` vy`shhoyi osvity. [Discussions on models of management of

institutions of higher education]. Режим доступу: www.vnz.org.ua/novyny/podiyi/10398prodovzhuetsja-obgovorennja-proektiv-modelej-upravlinnja-zakladamy-vyschoyi-osvity-oleksandr-spivakovskij.

6. The European University Association – URL: <http://eua.be/activities-services/news/newsitem/2017/06/01/universityautonomy-in-europe-eua-releases-comparative-analysis>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВОРОБІЙОВА Оксана Петрівна – кандидат наук з державного управління, провідний науковий співробітник Інституту вищої освіти НАПН України.

Наукові інтереси: вища освіта, управління вищою освітою, забезпечення якості вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VOROBYOVA Oksana Petrivna – Candidate of Sciences (Ph.D.) in Public Administration, Leading researcher, Institute of Higher Education, NAES of Ukraine.

Circle of scientific interests: higher education, higher education management, quality assurance in higher education.

Дата надходження рукопису 16. 12. 2017р.

Рецензент – д.п.н. професор В. В. Радул.

УДК 37(09):784

КОЛОСКОВА Жанна Володимирівна –

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри вокально-хорових дисциплін та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
e-mail: zhabakva@ukr.net

РОЗВИТОК КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ ЄЛИСАВЕТГРАДЩИНИ: ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Активна інтеграція України до світового культурного простору потребує повноцінного та всебічного вивчення її культурної спадщини з подальшим використанням і збереженням. Це завдання набуває сьогодні особливого значення і потребує вироблення певної стратегії. Зокрема, дослідження особливостей культурно-освітнього розвитку окремих регіонів України дозволить усвідомити досвід музичної освіти та глибше зрозуміти суть і динаміку змін, що відбувалися в культурному та освітньому розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми культурного розвитку Єлисаветградщини присвячено праці краєзнавців О. Чуднова, К. Шляхового, С. Бонфельда та С. Добровольської, музикознавчі дослідження О. Полячка, І. Блажкова, І. Нікольської. Цінним джерелом інформації про розвиток музичного професіоналізму на

Єлисаветградщині є робота М. Долгіх, яка аналізує музичне життя повіту в мистецтвознавчій площині

Мета статті – дослідити особливості діяльності просвітницьких товариств та культурних осередків Єлисаветградщини як каталізаторів розвитку культурно-мистецького життя означеного регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кінець XIX століття ознаменований посиленням просвітницьких тенденцій у розвитку музичної освіти на Єлисаветградщині. У складних суспільно-політичних умовах того часу і професійні митці, і аматори музичного мистецтва почали усвідомлювати необхідність організації постійних музичних колективів, активно діючих просвітницьких товариств та культурних осередків, які б засобами пропаганди найкращих зразків російської і світової музики сприяли розвитку культури та освіти Єлисаветградщини.

Одним з таких осередків було *Товариство*